

6.

Polisakten omfattar drygt sjuttio sidor. Överst finns minnesanteckningarna från den 6 april 1976, då poliserna Blom och Salminen gick in i lägenheten och Martin Nauc er måste stanna vid tröskeln. Därunder ligger papperen utan påtaglig ordning, huller om buller, som om de flutit in och ut under åren utan att någon ägnat dem någon uppmärksamhet, akten ointressant, fallet avslutat. När man sorterat dem i tidsföljd g r det att få syn på den polisutredning som ändå följde, tomrummen, de besynnerliga skiftena.

Först några dokument före försvinnandet.

‐Levnadsberättelse med dagsbotsuppgift‐, daterad den 1 april 1967, innehåller uppgifter om namn och personnummer, adress och telefonnummer, yrke (studerande), civilstånd (ogift), föräldrars namn (köpmannen Gustav Ragnar Jansson och dennes hustru Ida Margareta, född Nyberg), inom- och utomäktenskaplig b rd (född inom äktenskapet och uppfostrad i föräldrahemmet), skol- och yrkesutbildning (enhetsskola i 9  r, g r nu andra året i gymnasium, Södra Latin), anställningar (tillfälliga), sjukdomar (inga, förutom synfel), inkomst (ingen), pension (ingen), förmögenhet (ingen), barn (inga).

Dagsbotsuppgift?

Han har alltså tvingats b ta f r något, oklart vad.

Nästa papper – ‐BEGÄRAN OM REGISTERSLAGNING‐, knappt fem månader senare, från Stockholmspolisens kriminalavdelning – kan höra ihop med boten. Han finns, enligt denna, inte i sp rregistret, inte på sp rlistan, har ingen personakt, överhuvudtaget finns inga notiser om denne person, endast en oklar anmälan med ett nummer (22486/67).

Registerslagning?

Sannolikt en förfrågan hos säkerhetspolisen. Vad skulle det annars kunna vara? Bo Carl-Gustav Jansson är praktiskt taget okänd för dem. Registerslagningen kan ha att göra med dagsboten och dagsboten kan ha att göra med politisk aktivitet: Gripen

under en demonstration? Våldsamt motstånd? Olaga affischering? Bosse Jansson har hunnit fylla arton mellan dagsbot och registerslagning. Redan en politisk aktivist? Därunder ett par brev på franska från hösten 1968 om studier i provensalska. Sex år senare, sommaren 1974, har han deltagit i en språkkurs i albanska vid universitetet i Pristina, Jugoslavien: kursintyg, deltagarlista, adresser till några av deltagarna – de sistnämnda handskrivna, antagligen hopsamlade av honom, antagligen på lösa lappar som sedan kopierats och lagts in i akten. Deltagarna kommer från Frankrike, Ungern, Italien, Holland, Sverige, Västtyskland, Östtyskland, Grekland, Rumänien, Bulgarien, Sovjetunionen, Finland, Kanada och USA. Allt som allt trettionio personer. De flesta kommer från Västtyskland (7), Bulgarien (5) och Sovjetunionen (5). Bara Bo Jansson kommer från Sverige. Där finns också adresser till tre personer – två från Pristina, en norrman – som inte återfinns bland kursdeltagarna. Pristina ligger i Kosovo, då en delrepublik i Jugoslavien, därefter en del av Serbien, därefter förött av krig och utrensningar, hundratusentals på flykt, sedan 2008 självständigt, det sistnämnda omtvistat. (Serbien vägrar att erkänna dess självständighet.) Befolkningsmajoriteten albaner, språket albanska.

Den 29 september 1975 skriver Bosse Janssons kusin Marianne Ladenvall i Brämhult ett brev där hon undrar om hon kan få bo hos honom under några dagar. Hon går på Bibliotekshögskolan i Borås, ska i november till Stockholm för att göra några studiebesök. "Det skulle vara roligt att se och höra hur du har det."

Den 17 november 1975 har han tagit emot ett brev från Norra värnpliktskontoret i Östersund.

Den 9 mars 1976 ett meddelande om nyemission från Uplandsbanken.

Så minnesanteckningarna från polisens besök i den tomma lägenheten på kvällen den 6 april 1976. Sex dagar senare har Åke Wiberg lyckats göra en polisanmälan:

Wiberg, som är arbetskamrat och god vän till Jansson, anmäler denna såsom försvunnen och uppger härom:

Jansson är mycket skötsam. Han är ensamstående. Såvitt W känner till har han inga anhöriga här i staden. Föräldrarna är avlidna. Han har inga syskon.

J är engagerad i föreningsarbete. Han är brevbärare.

Enär arbetskamraterna var oroliga för J rekvirerade de polis, som tog sig in i lägenheten. Den var tom. Inget meddelande från J. Se fotokopia av minnesanteckning.

Sista dagen J arbetade var lördagen den 3.4.1976. Han har icke låtit höra av sig till arbetet.

Signalement: mln 180-185 cm, smal kroppsbyggnad, "brandrött" hår.

Brukar vanligtvis vara iklädd manchesterjeans, olika färger, islandströja eller täckjacka, troligen blå.

Därest J anträffas är Wiberg tacksam för meddelande.

På anmälan finns fyra anteckningar för hand, signerade Paul Haglind, alla från 1976: Den 3 maj har han ringt till fastighetsbolaget Kilen för att fråga hur länge hyran är betald och fått svaret: "t.o.m. juni 1976". Den 5 maj har han fått en fråga "från pressen på engelska", skriver: "Besked i ärendet utl. tidigast den 15/5-76." Den 17 september har han talat med någon på postverket, antagligen Stockholm 4, Bosse Janssons arbetsplats, fått besked: "Inget nytt". Passnummer och datum för utfärdandet av passet finns dessutom noterat.

Fråga "från pressen på engelska"? Vem kan ha ringt polisen redan då, i början av maj 1976, letat sig fram till Paul Haglind, talat engelska och presenterat sig som journalist, frågat om försvinnandet? Inget namn angivet, ingen tidning, nyhetsbyrå. Vid den tiden, en månad efter försvinnandet, kände bara några få - arbetskamrater, föreningskamrater, kanske ett par släktingar - till att Bosse Jansson försvunnit. Det skulle dröja ytterligare fem månader innan den första tidningsartikeln skrevs, i Hemmets Journal, för övrigt av Paul Haglinds gode vän Olov Svedelid.

Besked skulle lämnas den 15 maj. Vad kan den som ringt ha frågat om? Hade Haglind avböjt att kommentera ärendet, velat samla sig för ett svar? Ringde personen tillbaka? Skulle inte det ha noterats?

Samma dag som Åke Wibergs polisanmälan går en efterlysning ut:

JANSSON, BO KARL GUSTAV, F 4906140035, BOR FOLKUNGATAN
63, 1 TR. TFN 40 47 24, ÄR FÖRSVUNNEN SEDAN DEN 5.4.1976. J

HAR INGA ANHÖRIGA HÄR I STADEN. HAN ÄR SKÖTSAM OCH VERKSAM I FÖRENINGSLIVET.

SKULLE INFUNNIT SIG PÅ ARBETET, POSTANSTALTEN, STHLM 4, DEN 5.4.

POLISEN HAR DEN 6.4.1976 VARIT INNE I LÄGENHETEN. INGA SPÅR EFTER DEN FÖRSVUNNE.

SIGNALEMENT: MLN 180.185 CM, SMAL, "BRANDRÖTT" HÅR. BRUKAR VARA IKLÄDD MANCHESTERBYXOR, OLIKA FÄRGER, ISLANDSTRÖJA ELLER TÄCKJACKA, TROLIGEN BLÅ.

ANMÄLT AV ARBETSKAMRAT, VÄN TILL J. OCH ORDFÖRANDE I FACKKLUBBEN ÅKE WIBERG, BOR STAVANGERGATAN 48, 163 33 SPÅNGA, TFN 751 46 13, ANST 43 50 72. DÄREST J ANTRÄFFAS V.G. KONTAKTA WIBERG.

Under sommaren 1976 händer inget mer än att I 5 i Östersund reagerat på att menige värnpliktige Bo Carl Gustav Jansson inte inställt sig till värnpliktstjänstgöring, förmodligen en repmänad, anmält detta till allmän åklagare - "gjort sig skyldig till rymning" - och innan allt klaras upp utväxlas flera brev mellan regementet i Östersund och polisen i Stockholm. På ett hindersbevis från polisen den 23 september en anteckning: "Någon förklaring till hans försvinnande har ej gått att få fram. Lägenheten intakt, pass samt besparingar på 280.000:- finns i behåll. Kollega utsedd att svara som GOD MAN."

Den 5 augusti, en torsdag, klockan elva på förmiddagen, har polismännen Hans Björkman och Tage Olsson gått in i lägenheten på Folkungagatan 63, en halv trappa upp, på uppdrag av kriminalinspektör Paul Haglind.

Vi tog oss in i lägenheten med hjälp av låssmed / se bifogad räkning/. I lägenheten fanns ingen hemma. Det var god ordning men ganska dammigt. Inga tecken tydde på att J. skulle ha packat ner några kläder eller övrigt och begivit sig iväg någonstans.

De ringer Haglind som säger åt dem att ta med sig alla värdepapper samt plånbok.

Bankböckerna och passet anträffade vi i en låda på en sekretär som stod i matplatsen. Plånboken låg på en bänk i ett hörnskåp som var placerat i lägenhetens sovrumsrum.

Nedanför dörrens brevinkast fanns postbrev stämplade sedan den 2/4 1976.

De tar med sig pass, bankböcker, uttagscheckar, ett ID-kort, plånboken med "div. papper samt kontanter 374,80:- kronor", överlämnar alltsammans till Haglind. På samma papper en notering för hand den 2 mars 1977: "Inget nytt enl. Skeppner i Alingsås." Skeppner heter Elsa i förnamn, faster till Bosse Jansson, mamma till kusinen Marianne som skrivit och bett att få bo några dagar hos honom.

Det går åtta månader, det blir november 1977, ett brev den 8 november från Jan Stolpe till Elsa Skeppner i Alingsås. Han har varit i kontakt med FiB/Kulturfront "som visste mer om hur Haglind hade skött Bosses försvinnande, och som också fått papper ur Bosses bohag från kunder i en möbelaffär". Han skickar kopior av Bosses papper, en kopia av ett brev från redaktionen till Haglind samt ett exemplar av det senaste numret av tidningen, "som kommer nu på torsdag", avslutar:

Det förefaller mig uppenbart att den här saken har skötts ytterst underligt, och jag tror det vore bra om Bosses släktingar kunde agera för att polisen skall arbeta med saken.

Redaktionens brev till Paul Haglind finns också i polisakten, innehåller en lista över privata dokument funna och tillvaratagna i Barkhedens möbelaffär, Hornsgatan 31: anteckningsbok med Bosse Janssons anteckningar från hans första resa i Albanien november-december 1969, tågbiljetter från en resa i oktober 1973 (Stockholm-Helsingborg-Sassnitz-Östberlin-Prag-Bratislava-Salzburg-Wien-Ljubljana och åter), de två breven om studier i provencalska, brevet från kusinen Marianne Ladenvall i Brämhult, brevet från Uplandsbanken om nyemission, intyget och deltagarlistan från studierna i Pristina, en utställningskatalog från Pristina, en lös lapp med bland annat adresser till två personer i Montenegro. Dokumenten skickas samtidigt med brevet.

Det är de dokument som utgör huvuddelen av polisakten som den ser ut idag. Tidningen – "som kommer nu på torsdag" – innehåller artikeln som ska få saker att hända. Rubriken: "Varför letar inte polisen efter Bosse Jansson?". Den är skriven av Jan Stolpe, under pseudonym, Arne Björk.

Redan nästa dag skriver Jan Stolpe ännu ett brev till Elsa Skeppner i Alingsås: "Bästa fru Skeppner, Sakerna utvecklar sig hastigt och nu har jag fått veta att också tidningen Expressen ska ha en artikel i morgon torsdag med anledning av FiB/Kulturfronts material." Han hoppas att publiciteten kan ha det goda med sig att myndigheterna "kan förmås att göra allt som är fullt möjligt" för att klara upp mysteriet med Bosses försvinnande. Han ber henne att underrätta några släktingar som han tidigare varit i kontakt med.

Expressens artikel kommer mycket riktigt samma dag, finns i polisakten, skriven av Jan Mosander, med rubriken: "Brevbäraren som bara försvann". Dagen därefter en efterlysning, hänvisning till ärendets handläggare kriminalinspektör Åke Thorstensson vid Stockholmspolisens kriminalavdelning.

Samma dag skriver Elsa Skeppner ett brev till Hans Holmér, polismästare i Stockholm, bifogar de papper hon fått av Jan Stolpe, ber att han undersöker detta ärende.

Som framgår av papperen är jag faster till Bosse och jag är givetvis angelägen att allt görs för att forska reda på Bosse och att hans tillhörigheter absolut inte får skingras så länge det finns hopp att han lever.

Paul Haglind har alltså fråntagits ärendet – antagligen samma dag som Expressens artikel, definitivt dagen efter – Åke Thorstensson tagit över. Han gör väl vad han kan, nu när ett och ett halvt år har gått sedan försvinnandet. Han kontaktar passregistret för att kontrollera att passnummer stämmer och att det inte finns flera pass, beställer kopior av passfotot. Han skickar ut en ny efterlysning. Han kontaktar Katarina pastorexpedition där den efterlyste är skriven, kontaktar försäkringskassan, körkortsregistret, dödsfallsregistret, emigrantregistret. Han kontaktar polisens spärregister och får veta att Jansson inte finns i något av

rikspolisstyrelsens register. Han kontaktar säkerhetspolisen, informerar dem om ärendet och får veta att de ingenting har på Jansson. Han ber Paul Haglind skriva ner vad han gjort och får en maskinskriven A 4, en dryg halvsida: "Vidtagna åtgärder betr. Bo Jansson". Av Haglind får han dessutom två kuvert med bland annat de lösa lappar som hittades i lumpboden på Hornsgatan. Han pratar med kriminalkommissarie Stig Mellkvist, chef för Brandkommissionen, och får veta att alla fyra offer vid branden på restaurang Monte Carlo är identifierade. Han ringer Åke Wiberg, ställer frågor om sista gången de sågs och vad han vet om det som hände under lördagen, frågar vad han tror, antecknar: "Wiberg anser Janssons försvinnande helt oförklarligt. Enligt vad han känner till har Jansson aldrig uttryckt livsleda. Han är inte sådan till sin natur – tvärtom är han mycket verksam och engagerad inom olika intresseområden." Han ringer Elsa Skeppner, presenterar sig som ny utredare; hon har ingenting nytt att berätta. Han ringer också ett telefonnummer i Helsingfors, till en av dem som deltog i språkkursen i Pristina: det visar sig att numret går till universitetet i Helsingfors men att den han söker, en kvinna, är tjänstledig, tjänstgör som lektor vid universitetet i Warszawa. Han söker henne inte där. Han ringer ytterligare några personer. Kanske ringer han också Svensk-albanska föreningen, i alla fall antecknar han deras telefonnummer. Han kommer ingenstans.

**Ett kapitel ur Anders Sundelin:
Brevbäraren som försvann (2019)**